

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ»

В. В. МОЙСЄЄВ, здобувач кафедри соціальної педагогіки
та інформаційних технологій в освіті,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
E-mail: kiew07@ukr.net

Анотація. У статті розкрито сутність поняття «військово-патріотичне виховання», що розглядається як систематична, системна, цілеспрямована, ідейно-виховна діяльність з формування морально-психологічних, моральних, ідейно-політичних особистісних утворень, що необхідні для захисту Вітчизни, її економічної та військової могутності, екологічної та продовольчої безпеки. Обґрунтовано специфіку військово-патріотичного виховання студентів аграрних вищих навчальних закладів.

Ключові слова: військово-патріотичне виховання, національно-патріотичне виховання, виховання студентської молоді, патріотизм, громадянськість.

Актуальність (Introduction). Одним із основних завдань кожного суспільства та держави є виховання свідомого громадянина. У свій час В. О. Сухомлинський стверджував «є ідея Батьківщини, як національний ідеал, який особливо важливий для виховання» [1]. Сьогодні ми спостерігаємо активність з боку держави і громадських організацій щодо патріотичного, військово-патріотичного, виховання молоді, але з впевненістю можна констатувати, що цей напрям у вихованні молоді, зокрема аграрних ВНЗ, не достатньо методично розроблений та не реалізується системно. Причини різні: постійна зміна ідей та ідеології в державі, відсутність впевненості в правильному виборі шляху держави, недостатність методичної літератури і інше. Багато вчених відмічають, що криза відбувається в душах людей. Стара система духовних цінностей і орієнтирів втрачена, нових поки ще немає. Не з'явилося і покоління із високим рівнем сформованості загальнолюдських, національних та громадянських цінностей. Відтак постає питання патріотичного, військово-патріотичного виховання сучасної молоді відносно конкретного історичного моменту, адже бути патріотом, любити свою Батьківщину – це природна потреба людини. Зокрема, якщо ця людина пов'язує своє майбутнє із самою природою, з землею, з працею на ній. «Батьківщина є священна таємниця кожної людини, так само як і її народження. Потрібне особливе проникнення і, можливо, найбільш важке і глибоке, щоб пізнати самого себе у своїй природній індивідуальності, вміти полюбити своє, рід і батьківщину, осягнути в ній самого себе, впізнати в ній образ божий», – писав С. Булгаков [2, с. 308].

Аналіз останніх досліджень та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Окремі аспекти військово-патріотичного виховання дітей та молоді висвітлені у працях І. Д. Беха, А.М. Бойка, С. У. Гончаренка, В. І. Мірошніченко та ін. Актуальність та особливості реалізації військово-патріотичного виховання висвітлена у наступних нормативно-правових актах:

- Указ Президента України від 13 жовтня 2015 року № 580/2015 «Стратегія національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки»;
- Закон України «Про оборону України»;
- Закон України «Про Збройні Сили України»;
- Закон України «Про увічнення перемоги над нацизмом в Другій світовій війні 1939–1945».
- Указ Президента України від 30.10.2000 № 1173\2000 «Про присвоєння почесних найменувань військовим частинам, установам, вузлам зв'язку, органам та підрозділам».
- Наказ Міністра оборони України від 11 січня 2012 року № 14 «Про затвердження Програми військово-патріотичного виховання у Збройних Силах України на 2012-2017 роки та Перспективного плану реалізації Програми військово-патріотичного виховання у Збройних Силах України на 2012-2017 роки».

Мета (Purpose) статті полягає в розкритті сутності поняття «військово-патріотичне виховання» та обґрунтуванні специфіки військово-патріотичного виховання студентів аграрних вищих навчальних закладів.

Методи (Methods). У процесі дослідної роботи застосовано теоретичні методи науково-педагогічного дослідження, зокрема аналіз, синтез, індукції, дедукцію, контент-аналіз, систематизацію, узагальнення для визначення сутності поняття «військово-патріотичне виховання студентів аграрних вищих навчальних закладів».

Результати (Results). Патріотизм – це почуття яке по своїй суті притаманне кожному свідомому громадянину держави. Патріотизм (лат.) – любов до Батьківщини, до свого народу, відповідальність за долю Вітчизни, готовність служити її інтересам. «Патріотизм – це любов до своєї Вітчизни; до рідних місць ("землі батьків"), до рідної мови, до культури і традицій, до продуктів праці свого народу, до прогресивного суспільного і державного устрою. Патріотизм – це відданість своїй Батьківщині, готовність захищати її незалежності» [3]. Патріотизм – явище соціально-історичне і має в різні епохи різний соціальний зміст[4]. Недостатність науково-дослідних робіт, недостатня розробленість теорії виховання суб'єктів громадянського суспільства, на думку В.В. Дьяченка, являються проблемою. Дослідники, зазвичай, проминають психологічний аспект проблеми: формування почуттів, глибоких переконань, незламної волі, стійкого та мужнього характеру [5]. Адже хибне уявлення минулого, позбавлення від комплексу історичної неповноцінності в силу невідомості, може призвести до суттєвих упущень у вихованні громадянина-патріота. Таким чином виховання студентів аграрних ВНЗ необхідно розглядати як один із видів педагогічної діяльності, що має на меті цілеспрямоване перетворення людини або групи людей для роботи на землі, від чого залежить продовольча безпека країни, екологія, здоров'я її громадян. Така діяльність направлена на психологічні, особисті якості, зокрема морально-етичні принципи і переконання, система життєвих цінностей та ідеалів, а також загальної культури і поведінки.

Процес виховання має двосторонній характер адже від вихователя до вихованця встановлюється прямий зв'язок, а від вихованця до вихователя зворотній. І чим більше зворотного зв'язку, тим більше інформації від вихованців, тим краще його розуміння, тим легше визначити засоби і методи організації процесу виховання.

Сутність військово-патріотичного виховання являє собою системну, цілеспрямовану діяльність і має конкретно-історичний характер та визначається з урахуванням суспільно-політичного строю і соціально-економічного устрою, а також основних пріоритетів та загальної стратегії розвитку держави. Виходячи із обраних цілей визначаються і основні задачі виховання. Але процесу виховання притаманна варіативність результатів в силу індивідуальних особливостей. Тому для отримання результату військово-патріотичного виховання студентів аграрних ВНЗ, необхідно чітко визначити його зміст.

Основними складовими національно-патріотичного виховання, як зазначено в Указі Президента України, щодо стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 рр., мають стати громадянсько-патріотичне, військово-патріотичне, духовно-патріотичне виховання, що передбачає вироблення високого ідеалу служіння народові, готовності до трудового та героїчного подвигу в ім'я процвітання Української держави. Військово-патріотичне виховання молоді діалектично поєднує в собі низку окремих напрямів виховання: військового, морального, трудового, правового та ін. Проте головним результатом зусиль має стати готовність молодшої людини до військово-патріотичної діяльності як внутрішнього системного утворення, що передбачає п'ять основних компонентів – освітній, фізичний, психологічний, соціальний і духовний. А.С. Макаренко відзначав, що патріотизм виявляється не тільки в героїчних вчинках, а й у ставленні до роботи, адже патріот завжди буде прагнути працювати для розвитку рідної країни.

Військово-патріотичне виховання студентів аграрних ВНЗ має свою специфіку, що полягає в особливому ставленні до обраної професії, адже від їх свідомості в подальшому буде залежити екологічна, продовольча, безпека країни. Екологія не обмежується тільки біологічними рамками, виділяють технічну, соціальну, медичну екологію, які разом складають сучасну комплексну екологію, покликану забезпечити рівноважний стан природи, а також оптимальну взаємодію природи і суспільства за умови раціонального використання природних ресурсів і регулювання природних процесів на основі отриманих знань про закони і закономірності розвитку природи. Стан довкілля обумовлює здоров'я людини, нації, країни, а відтак її безпеку. Проблеми соціальної екології можна розглядати як проблеми ставлення людини до людини, людини до природи, любові людини до рідної землі. «Тільки любов відкриває людині її батьківщину, тобто її духовний зв'язок із рідним народом, її національну приналежність, її душевне та духовне лоно на землі» [6, с. 399].

Різні аспекти екологічних знань та патріотичне виховання спрямовані на оптимізацію діяльності людини по використанню рідної природи. Рішенню цієї задачі сприяє процес екологізації усіх галузей науки, виробництва, мистецтва, моралі, права, освіти і національно-патріотичного виховання та його складової. Становлення і теоретичне осмислення екології, проблем в науці, їх актуальність і значущість для господарства і країни в цілому, визначили складову педагогічного аспекту цих проблем, формування нового напрямку в військово-патріотичному вихованні, як безпеки держави.

Екологічна ситуація, варварське господарювання на землі, продовольча безпека, стає все більш значимим фактором розвитку, що впливає на всі сфери політичного і економічного благополуччя та безпеки держави. Майбутнє держави, її розвиток, благополуччя, безпека та й цивілізації в цілому можливе тільки при умові формування якісно нових взаємовідносин людини і природи. Такі відносини можливо сформувати в сім'ї, а головне в підготовці майбутньо-

го фахівця громадянином, патріотом своєї країни. Можна пробачити за порушення, втручання в природу в минулому, які були результатом незнання. Тепер же ми маємо доступ до достатньої інформації і переглядаємо, що ми наслідували, за що відповідальні і що ми залишимо новим поколінням. Прогрес має певну суперечність, адже від забруднення та нестачі питної води, від голоду, сьогодні помирають тисячі людей у світі, вимирають деякі форми живої природи.

Колись існувала потужна за своєю системою структура військово-патріотичного виховання, проте в наслідок економічної і як результат політичної кризи майже припинила своє існування. Знищено основу цієї системи, а саме дитячо-юнацькі клуби, клуби юного техника, спортивні клуби, військово-патріотичні клуби. Як наслідок не відповідають нормам розподілу на одиницю населення кількість спортивних споруд, закладів культури, спортивно-розважальних майданчиків. Зазначені чинники, що підсилені економічною та політичною нестабільністю, мовне та національне питання, територіальні претензії, різке розшарування населення і головне відсутність впевненості в майбутньому держави, а натомість пропаганда кращого життя в інших державах, породила сумнів до власної держави, яку сприймають як бюрократичний апарат. За результатами соціологічного опитування Центру соціальних досліджень «Софія», 40% українців хотіли б виїхати за кордон, кожен шостий бажає емігрувати назавжди, кожен десятий опитаний зовсім не пишається своїм громадянством, «швидше не пишається» – і того більше – 17,2% [7]. За даними Державного інституту розвитку сім'ї та молоді майже 30% українських студентів після навчання планують назавжди залишити країну, а ще 25% хотіли б поїхати на заробітки за кордон [8].

Висновки і перспективи (Discussion). Під поняттям військово-патріотичне виховання ми розуміємо систематичну, системну, цілеспрямовану, ідейно-виховну діяльність з формування морально-психологічних, моральних, ідейно-політичних особистісних утворень, що необхідні для захисту Вітчизни, її економічної та військової могутності, екологічної та продовольчої безпеки. Водночас це процес оволодіння своєю професією, фізичне вдосконалення, знання і шана звичаїв, традиції, культури і історії свого народу.

Список використаних джерел

1. Сухомлинський В.О. З чого починається громадянин. / В.О.Сухомлинський // Вибрані твори в 5-ти т. – Т. 5. – С. 359- 365. – К.: Радянська школа, 1977. – 639 с.
2. Булгаков С. Н. Моя родина / С. Н. Булгаков // Тихиедумы. – М.: Республика, 1996. – 354 с.
3. Гнатюк В.М. Управління системою національного виховання учнів загальноосвітньої школи. Методичний посібник. – К.: “Оріяни”, 1998. –267 с.
4. Словник іншомовних слів, за редакцією члена-кореспондента АН УРСР О. С. Мельничука. – 1-е видання. К: «Українська радянська енциклопедія» (УРЕ), 1974 – 776 с.
5. Дьяченко М.И. Психология. Словарь-справочник. / М.И. Дьяченко, Л.А. Кандыбович // – М.: Хэлсон, 1998. – С. 229.
6. Ильин И. Без любви / И. Ильин // Русский Эрос, или Философия любви в России. – М. : Прогресс, 1991. – 236 с.

7. Дзеркало (настрої і стереотипи населення України). [Електрон. ресурс] //ЦСД»Софія» [веб-сайт].– Режим доступу: <http://www.sofia.com.ua/page42.html>. – Назва з екрану.

8. Ровесники незалежної України: думки, інтереси, громадянські позиції [Електрон. ресурс] //Фонд Демократичні ініціативи [веб-сайт]. –Режим доступу: <http://dif.org.ua/ua/poll>. – Назва з екрану.

СУЩНОСТЬ ПОНЯТИЯ «ВОЕННО-ПАТРИОТИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ» СТУДЕНТОВ АГРАРНЫХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ

В. В. Моисеев

***Анотация.** В статье раскрыта сущность понятия «военно-патриотическое воспитание», которое рассматривается как систематическая, системная, целеустремленная, идейно-воспитательная деятельность по формированию морально-психологических, нравственных, идейно-политических личностных образований, необходимых для защиты Родины, ее экономической и военной мощи, экологической и продовольственной безопасности. Обоснованно специфика военно-патриотического воспитания студентов аграрных высших учебных заведений.*

***Ключевые слова:** военно-патриотическое воспитание, национально-патриотическое воспитание, воспитание студенческой молодежи, патриотизм, гражданственность.*

THE ESSENCE OF THE CONCEPT "MILITARY AND PATRIOTIC EDUCATION" OF STUDENTS OF AGRICULTURAL EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS

V. V. Moiseev

***Abstract.** The article reveals the essence of the concept "military and patriotic education", which is considered as systematic, systemic, purposeful, ideological and educational activities for the formation of moral-psychological, moral, ideological and personal political education that is necessary to protect the homeland, its economic and military power, environmental, and food security. The specification of the military and patriotic education of students of agricultural higher educational establishments has been justified.*

***Key words:** military and patriotic education, national patriotic education, the education of student youth, patriotism, civic consciousness.*

УДК 316.628:316.361-053.81

МОТИВАЦІЯ УКЛАДЕННЯ ШЛЮБУ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ: ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

Л. М. ОМЕЛЬЧЕНКО, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри соціальної роботи та психології

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: omelchenko2006@ukr.net

© Л. М. Омельченко, 2016